

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

3 Quæ sit forma dispensationis illius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

in irregularitate non videtur posse etiam in tempore, quia hæc non limitatur ad forum conscientie tantum, neque ordinatur ad forum sacramentale. Et hæc videntur sufficere de facultate Episcoporum.

¹³ An capitulum possit de vacante in his irregularitatibus dispensare.
Quæri vero potest, an Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sede vacante possit uti hac facultate dispensandi in irregularitatibus. Ratio dubij est, quia succedit in iurisdictione Episcopali. Nihilominus dicendum videtur, non succedere in potestate dispensandi in irregularitatibus, in casibus specialiter concessis Episcopis in iure, nisi ipsi summet ius, vel sufficiens consuetudo ita declararet talem Episcopi facultatem. Hoc colligo ex ipsomet decreto Concilij Tridentini, adiuncta Cardinalium interpretatione dicente, illam esse facultatem solius Episcopi, prout tunc quoad omnes alios: ergo excludit etiam Capitulum Sede vacante. Hæc autem interpretatio non fundatur in aliqua specialitate illius decreti: nulla enim apparet: fundatur ergo in generali regula, quod facultas absolventi ab irregularitatibus concessa Episcopo simpliciter dicto, intelligitur de Episcopo tantum cum exclusionem aliorum: non ergo succedit Capitulum in usu huius facultatis. Et ratio congrua est, quia hæc facultas non convenit Episcopo iure ordinario, sed extraordinario: Capitulum autem per se loquendo solum in ordinaria Episcopi iurisdictione succedit.

^A missionem dupliciter fieri posse: vno modo per privilegia perpetua, prout data sunt Prælati religionum, quæ ipsi seire tenentur, & in opere de Religione, quod iam molimur, magna ex parte explicabimus. Deo adiuuante, & in sequentibus in singulis irregularitatibus aliquid adnotabimus. Alio modo potest hæc commissio fieri ad vnum actum, vel ad tempus: & de hoc modo primum dicere possumus, consideranda esse verba rescripti, & iuxta illorum vim de potestate concessa iudicandum. Deinde oportet advertere, quoad usum Romanæ Curie ple-rasque dispensationes, quæ à Sede Apostolica man-re putantur, non fieri immediate à Papa, sed com-mitti in partibus, ut veritate examinata, & cognita Ordinarius, vel confessor dispenset, iuxta præscri-pta in Concilio Tridentino sess. 22. cap. 5. de Reformat. In eo autem casu, etiam si Pontifex moriatur re-integra, non expirat talis facultas, ut notavit Maiolus lib. 5. cap. 51. num. 6. cum Sylvestro, verbo, Dispensatio, quælitio. 6. & aliis: quia talis delegatio inter gratias computatur: & ideo non expirat morte con-cedentis, ut in superioribus dictum est.

Maiol. Sylvest.

SECTIO III.

Quæ forma servanda sit in dispensatione irregularitatis.

HAC TENVS explicuimus causam efficientem huius dispensationis: de motiva autem nihil speciale occurrit notandum, præter ea, quæ communia sunt dispensationi in quocumque iure, nimirum requiri proportionatam causam, ut licite deatur: adde etiam, ut valida sit, quando manat à Prælati Summo Pontifice inferioribus, ut infra etiam adnotabimus. De materiali etiam causa nihil necesse est dicere, cum nulla alia sit, præter personam irregularem. Solum ergo supersunt pauca dicenda de formali causa, simulque de effectibus constabit.

Prima conclusio.

^D Primo ergo dicendum est, nullam formam, vel solennitatem esse circa hoc iure præscriptam, ut omnes docent: quapropter ea solum postulanda sunt, quæ ex natura rei requiruntur. Ut ergo dispensatio sufficenter fiat, necessarium in primis est aliquod signum, quo sufficenter voluntas dispensantis ostendatur: quia dispensatio ab illa pendet, & sola interior voluntas, nisi manifestetur, nihil operatur inter homines, ut sæpe diximus. Debet item per tale signum sufficenter determinari irregularitas, quæ dispensatur, nisi generalibus verbis concedatur dispensatio ab omni irregularitate: quia cum hoc signum sit practicum, & actiuum, oportet sufficenter determinari, quia actiones sunt circa individua. Quapropter qui plures habet irregularitates, si ab una dispensari vult, necesse est, ut eius speciem declaret: nam si confuse petat dispensationem à quadam irregularitate, & dispensatio eodem confuso modo concedatur, nihil fiet: quia incertum manet, quænam irregularitas dispensetur, nisi concessio referatur ad intentionem petentis, & illa fuerit de tali irregularitate in particulari, quamvis verbo illam non exprefferit: tunc enim valida erit dispensatio: quia respectu eius, qui dispensatur, sufficenter declaratur voluntas dispensantis: quod satis est. Non est tamen conveniens modus: quia ut dispensatio convenienter fiat, necesse est gravitatem causæ, & irregularitatis in particulari cognoscere. Si autem in eo casu aliquis vult dispensari à multis irregularitatibus, quas habet, necesse est, ut vel illas in particulari proponat, vel saltem confuse petat dispensari à multis

^E Ultimo dubitari potest, quibus conveniat potestas hæc dispensandi in irregularitate ex delegatione, vel privilegio. Ad quod respondendum est, quæstionem hanc potius ad factum, quam ad ius pertinere: nam iure nulla talis facta est delegatio generalis, prout nunc loquimur: de casibus autem particularibus postea dicemus. Delegatio vero, quæ extra ius fit, cum ad factum pertineat, vix cadit sub scientiam; sed iuxta diversa munera vel status personarum, facultates, & privilegia eis concessa consulenda sunt. Solum ergo possumus advertere, hanc co-

¹⁴ An Apostolica Sede vacante Collegium Cardinalium possit irregularitates tollere saltem ad electionem Pontificis faciendam absolute enim, & quoad omnes personas certum videtur non habere hanc facultatem quia nullo iure illis concessa est. In ordine vero ad electionem dubitari potest, si aliquis eorum irregularis sit, an possit à toto Collegio cum eo dispensari, ut licite eligi possit: nam irregularis non dispensatus non potest eligi, ut supra dictum est: quia pro eo statum est indignus. Atque ita absolute affirmat Maiolus lib. 2. 4. cap. qui de remedio dispensationis nihil dicit. Videtur tamen probabile posse talem irregularitatem à Collegio tolli nam contingere potest, ut rationabilis causa dispensandi intercedat, imo quod expediat talem personam eligi, non obstante irregularitate, quia hæc ablata, est dignior, &c. Ergo expedit, ut in illo collegio sit potestas ad talem dispensationem faciendam, cum non habeat tunc Superiorem, ad quem possit recurrere. Confirmatur, quia delegata potestate ad aliquem actum principalem censetur delegata ad alia accessoria, quæ ad illum ordinantur: ergo in præfenti concessa facultate Cardinalibus ad eligendum, conceditur etiam ad tollendum quodcumque impedimentum, quod solo iure humano fundatur, si iusta causa intercedat. Accedit, quod si de facto eligatur persona irregularis, & nihil aliud obstat, electio facta tenet, & dignitas ipsa excludit irregularitatem: ergo à fortiori poterunt, si expediat, præmittere dispensationem, ut electio convenienter modo, & ordine fiat. Quapropter hanc partem probabiliorum existimo, siue illa vocetur proprie dispensatio, siue legitima interpretatio, quod in tali casu possit persona licite eligi, non obstante irregularitate, attenta ratione boni communis, quod semper est præferendum.

Maiol.

¹⁵ Qui habet potestatem delegatam dispensandi in irregularitate.
Stas hæc dispensandi in irregularitate ex delegatione, vel privilegio. Ad quod respondendum est, quæstionem hanc potius ad factum, quam ad ius pertinere: nam iure nulla talis facta est delegatio generalis, prout nunc loquimur: de casibus autem particularibus postea dicemus. Delegatio vero, quæ extra ius fit, cum ad factum pertineat, vix cadit sub scientiam; sed iuxta diversa munera vel status personarum, facultates, & privilegia eis concessa consulenda sunt. Solum ergo possumus advertere, hanc co-

multis, vel ab omnibus irregularitatibus, quas contraxit: nam potest una regularitas tolli sine alia: sicut una censura in hoc enim est eadem ratio, & ideo per dispensationem unus non tollitur alia, si adiut. Quocirca si quis petat dispensationem irregularitatum in certo, ac definito numero, ut quatuor irregularitatum, verb. grat. & eodem modo dispensatio concedatur: tunc si contingat irregularitatem aliam obliuioni tradi: non manebit dispensata: quia neque explicite, neque implicite in petitione, vel concessione continetur, neque ex vi alicuius connectionis tollitur simul cum aliis, sicut solent peccata obliuiri. Aliud vero erit, si in tali dispensatione addatur confusa clausula includens omnes irregularitates, quas talis persona incurrit: tunc enim etiam si petens oblitus fuerit alicuius irregularitatis, dispensata manet: quia implicite, & confuse fuit in dispensatione inclusa, quod satis est. Idemque erit, quoties dispensans dixerit: *Tecum in irregularitate dispenso*: si ex circumstantiis sufficienter constiterit dispensationem esse generalem datam: quia tunc omnia dispensata manent, etiam si in memoriam non venerint. Et ita censeo intelligendam doctrinam communem, quam referunt, & sequuntur Nauarrus in Summa cap. 26. num. 13. & Maiolus lib. 5. cap. 51. num. 6.

Nauarr.
Maiol.

Effectus dispensationis debet ipsa forma explicari.

Tandem necesse est, ut qualitas, seu effectus dispensationis sufficienter explicetur: potest enim irregularitas dispensari vel in totum, vel ex parte, id est, quoad unum ordinem, & non quoad omnes, vel quoad vsum ordinis suscepti, & non quoad ordinem suscipiendum. Quoties ergo dispensatio irregularitatis absolute, & sine addito conceditur, signum est dispensationem esse totalem, tum quia verba absoluta significant totalem dispensationem. Tum etiam quia nulla est ratio determinandi talem dispensationem ad vnum effectum potius, quam ad alium, nisi fortasse potestas dispensationis limitata sit, & diminuta: tunc enim dispensatio erit adaequata potestati, & solum ex eo capite poterit limitationem accipere. At vero si dispensatio concedatur cum limitatione, tantum operabitur, quantum verba expresse, vel implicite continuerint, ut si dispensatus quis fuerit ad minores ordines, non poterit ad sacros promoueri: si autem fuerit dispensatus ad subdiaconatum, non poterit ulterius ascendere, poterit tamen minores ordines suscipere; virtute enim continentur in illa dispensatione, cum non debeat quis per saltum promoueri. Si autem indefinite dispensetur ad ordines, multi censeant de minoribus tantum intelligi, communis per textum ibi in capit. *Litteras*, de Filiis Presbyterorum, in particulari agentes de irregularitate illegitimarum. Et quia dispensatio odiosa est, ideoque restringenda sunt iuxta ca. 1. eodem tit. de Filiis Presbyterorum. in 6. Sed difficile est hanc regulam vniuersaliter acceptare, quia in rebus indefinita æquiuale vniuersali: ideoque iuxta materiam subiectam, & maxime iuxta receptum verborum sensum, & vsum in particulari iudicandum est. Rursus si dispensatio concedatur cum hac limitatione, *ad vsum susceptorum ordinum*, ex vi illius non potest quis nouum ordinem suscipere: quia sunt effectus diuersi, qui frequenter in dispensationibus separantur, & difficilior esse solet dispensatio ad promotionem, quam cum iam promotus ad vsum tantum, cum ordinatus habet veluti acquisitum ius ad vsum ordinis suscepti, & difficilior fit aliquem priuari iure acquisito, quam acquirendo. Atque ita notauit Glossa in c. *Quicumque penitens*, d. 50. & indicatur in illo textu, & in aliis, quos ibi citat. Vnde infra videbimus, sæpe Episcopum dispensare in aliqua irregularitate quoad vsum suscepti ordinis, non vero quoad nouum ordinem suscipiendum. At vero si dispensatio fit ad vsum in superiori ordine, ver. gra. Presbyteratu, etiam extendi-

Glossa.

tur ad vsum omnium ordinum inferiorum: non quia in vniuersum ablato maiori impedimento sublato sit minus, ut quidam putant: non enim hæc regula certa, ut in superioribus vsum est: sed quia in illo effectus superioris virtute continentur alij, quia is, & qui est suspensus in minori ordine, non admittunt ad vsum superioris. Præterea si dispensatio concedatur ad obtinendum beneficium, ex vi talis formæ non videtur extendi ad ordines: quia non sine causa additur limitatio. Nec per consequentiam potest inferri extensio, eo quod beneficium propter officium datur, tum quia hæc concessio non sufficit, ut suspensus à beneficio sit suspensus ab ordine: ergo neque id sufficit, ut restitutus ad vnum, censeatur restitutus ad aliud, tum etiam quia interdum permittitur beneficium danti sustentationem propter ordinem iam susceptum, ne Clericus mendicare cogatur. Nam etiam non exerceat ordinem, potest & canonicum officium recitare, & aliud ministerium cantandi, vel inferuendi Ecclesiæ exercere. Et ob similem rationem dispensatio ad omnes ordines, si aliud non addatur, non necessario includit dispensationem ad beneficia Ecclesiastica, præsertim illa, quæ prelationem, vel iurisdictionem habent: quia etiam tales effectus sunt diuersi, & non ita connexi, ut ablato vno censeatur alius ablati: quod in particulari melius explicabitur in sequentibus.

Vltimo aduertendum est, hæc, quæ diximus, procedere in dispensatione verbalis, seu expressæ. Potest autem aliquando dispensatio fieri facto ipso, quasi in actu exercito: ut si Papa sciens aliquem esse irregularem, illum ordinet, vel litteras dimissorias concedat, cum eo dispensare censeatur: quia non est credendus Pontifex agere contra ius, cum posset inire dispensare. Vnde cum talis dispensatio Pontificis, etiam sine causa facta valida sit, absolute per illud factum dispensare censeatur. Quapropter sic ordinatus, non solum ordinem, sed etiam vsum ordinis sic suscepti recipit, & restituitur ad vsum inferiorum ordinum, propter regulam positam, quod nemini conceditur vsum superioris ordinis sine vsum inferiorum. Nihilominus tamen ex vi illius facti non censeatur ille homo dispensatus ad ascendendum ad superiores ordines: quia ut ille actus legitimatus, hoc necessarium non est, neque aliunde habet connectionem cum tali facto. Denique si tale factum ex ignorantia irregularitatis fiat, non potest esse indicium dispensationis, quia non est indicium voluntatis: quia ignorantia causat inuoluntarium. Atque ita omnes docent, sumiturque ex his, quæ in simili diximus de absolute a censura per factum Pontificis.

Negauimus tamen, illo loco Episcopum posse absolueri ab excommunicatione etiam sibi cognita, per solum factum: quod hic maiorem dubitationem habet. Nam multi censeant, posse Episcopum dispensare in irregularitate sibi cognita per simile factum, dummodo supponatur in eo potestas. Ita tenet Glossa in cap. vlt. distin. 51. verb. *Qui conuincitur*, & Glossa in cap. *Si quis sunt*, distin. 81. Et sequitur Nauarrus cap. 25. numer. 74. & Syluester verbo *Irregularitas*, in vltimis verbis: ubi idem censet de Prælato quocumque habente potestatem dispensandi in irregularitate, & mittente ad suscipiendos ordines subditum, quem scit esse irregularem. Et idem tenet Antoninus in tractatu de Irregularitate, cap. 6. articulo 15. Maiolus lib. 5. cap. 15. Ratio est, quia per illud factum indicatur sufficienter voluntas dispensandi: tum quia etiam inferior non præsumitur agere contra ius, si potest iure facere: tum etiam quia si in Pontifice Summo illud est sufficiens signum, id est, ex natura talis effectus moraliter consideratur ergo eadem ratione in Episcopo erit sufficiens signum. Aliunde vero non est prohibitum iure pontificis

SECTIO I.

Virum, Contrahatur irregularitas per indebitam baptismi susceptionem.

Duplex est usus sacramenti, passivus, scilicet, & actiuus: & de utroque dicemus. Prima ergo assertio sit. Per iteratam receptionem baptismi irregularitatem incurri. De hac relate dixi, in tom. 3. Disp. 31. Sect. 6. ubi ostendi, hanc irregularitatem esse in iure expressam, & non incurri nisi intercedat delictum, ideoque excusari quoties propter ignorantiam, & bonam fidem culpa excusatur, quod etiam nunc verum censeo, licet oppositum teneat, Maiol. libr. 3. cap. 14. quia nullum assertum in quo talis irregularitas sine culpa sit satis expressa. Addidi etiam, quando quis ita permittit exterius se iterum baptizari, ut non habeat intentionem suscipiendi sacramentum, sed solum se liberandi ab aliquo timore, vel aliquid simile, non incurrere hanc poenam, siue aliqui peccet in ea permissione, siue non, quia illa non est formalis rebaptizatio ex parte recipientis cum tali intentione: poena autem illa restringenda est ad formalem rebaptizationem, sicut poena imposita heretico ipso iure, restringitur ad formalem hereticum exteriorem, id est, qui ita exterius significat se negare fidem, ut interius etiam neget. Quo fit ut multo minus incurratur hac irregularitas, quoties quis recipit secundum baptismum sub intentione conditionata, si fortasse prior baptismus validus non fuit, etiam si contingat id fieri imprudenter, & sine sufficienti ratione dubitandi, ac denique cum graui culpa. Nam hac culpa, vel est diuersae rationis ab illa, quae est in formali rebaptismo, vel est ita imperfecta in illo ordine, ut simpliciter non possit dicere baptizatio: nam illa conditio, posita in intentione tollit animum & spiritum rebaptizationis. Denique hinc constat, irregularitatem hanc non esse impositam propter veram susceptionem alicuius sacramenti inique factam, nam ille secundus baptismus, per cuius susceptionem contrahitur haec irregularitas, non est sacramentum, tamen quia est in iniuriam prioris baptismi, & fidei, ideo huic crimini adiuncta est talis irregularitas.

Ex quo obiter colligitur, si quis saepius rebaptizetur, saepius incurrere hanc irregularitatem, quia quoties multiplicatur culpa, propter quam iure ipso imponitur poena, toties incurritur similis poena, ut tractando de Censuris diximus. Et declarari potest, quia si quis post primam rebaptizationem poenitentiam agens, & irregularitatis dispensationem obtineret, postea vero in simile crimen laberetur, iterum etiam irregularitatem contraheret, quia vere violat legem, per quam talis poena ipso facto imponitur, nam rebaptizatio non dicit tantum secundam baptismi acceptionem, sed tertiam, & quartam & in quocunque numero post primam. Ergo, etiam si prima irregularitas non fuisset ablata, contraheretur secunda, quia non repugnat habere simul duas censuras vel impedimenta solo numero diuersa ex causis distinctis. E contrario vero infero ex dictis, si contingat aliquem erronea conscientia rebaptizari, putans vere fuisse antea baptizatum, postea vero constet vel omnino non fuisse antea baptizatum, vel ex aliquo defectu essentiali primam baptismum fuisse nullum, illum non esse irregularem, quia nunquam secundo baptizatus est: quia donec sit verus baptismus vere receptus, non potest esse in re ipsa iteratio baptismi: ergo nec poena eius. Nec refert quod quis habuerit animum rebaptismi: quia ille processit tunc ex conscientiae erronea, & in effectu non habuit verum actum externum sibi conformem.

Prima conclusio.

Maiolus restrictus. Coroll. 1.

Coroll. 2.

Coroll. 3.

Coroll. 4.

Coroll. 5.

quo Episcopis dispensare hoc modo in irregularitate, nullibi enim extat tale ius: ergo est sufficiens illa dispensatio. Et hinc constituitur differentia inter excommunicationem, & irregularitatem: quia iure Ecclesiastico declaratum est, Episcopum non posse absolueri a censura per actiones excommunicationi contrarias, ut supra suo loco vidimus, quod non est circa dispensationem in irregularitate declaratum. Addit nihilominus Nauarrus, sententiam hanc procedere in foro conscientiae, non vero in foro exteriori. In quo censet constituendam etiam esse differentiam inter Papam & inferiores Episcopos. Et reddit rationem, quia dispensatio à Summo Pontifice data sine causa, est valida, non vero data ab Episcopo. Sed haec ratio solum concludit, quoad alias constituit Episcopum non habuisse legitimam causam dispensandi, vel illam ignorasse, aut non considerasse, talem dispensationem non valere, quod verum existimo. Si autem oppositum constituit, non video cur talis dispensatio sit reicienda, etiam in foro exteriori. Solum ergo videtur posse constitui differentia inter forum internum, & externum, in hoc, quod in interno sufficit, ut non constet de causae defectu, quia subditus praesumit superiorem recte agere: in externo necessarium erit causam probare, si res in examen afferatur, ut latius tractat idem Nauarrus, in capite. *Si quando, de Rescriptis*, excep. 10. numer. 3. & alia de hac tacita dispensatione, quae minus practica & moralia sunt, videri posse in Maiolo supra num. 8. & 9.

DISPUTATIO XLII.

De Irregularitate contracta ex aliquo delicto circa usum sacramentorum.

Explicata doctrina communis, descendimus ad singulas irregularitates, quae variis modis distribui solent. Quidam illas reuocant ad tria membra, scilicet ratione delicti, ratione sacramenti, aut ex defectu, sub quibus varia membra distinguunt, ut videre licet in Soto dist. 25. quaest. 1. art. secundum. Alij diuidunt in quinque membra, scilicet, ex defectu animae, & corporis, ex defectu lenitatis, & sacramenti, & ex delicto, ut videre est in Nauarrus, numer. 192. Alij vel reiciunt irregularitatem ex defectu animae, vel tantum constituunt vnam speciem ex defectu personae siue illa sit corporis, siue animae, quod postea examinandum est. Alij omnem irregularitatem dicunt esse ex defectu alicuius boni, unde iuxta quatuor bonorum genera, animae, corporis, famae, & fortunae, non incommode in quatuor species partiuntur, & sub defectibus animae, delicta, & nonnullos defectus, quin peccata non sunt, comprehendunt. Sed quia in ordine ad doctrinam moralem magis differunt duo genera irregularitatum ex delicto, vel sine illo, ideo hac partitione uti visum est, & prius dicere de irregularitatibus ex delicto, quas ad tria capita reuocabimus. Primum erit de peccatis commissis contra ordines. Secundum de alijs grauioribus vitiis. Tertium erit speciale de homicidio propter peculiarem illius rationem.

Fr. Suarez tom. 5.

Kkk

Dico